

**JULES
VERNE**
Jules Verne

PODIVUHODNÁ DOBRODRUŽSTVÍ
VÝPRAVY BARSACOVY

Jules Verne
Podivuhodná
dobrodružství
výpravy
Barsacovy

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad: Benjamin Jedlička, František Šimánek

Ilustrace: George Roux

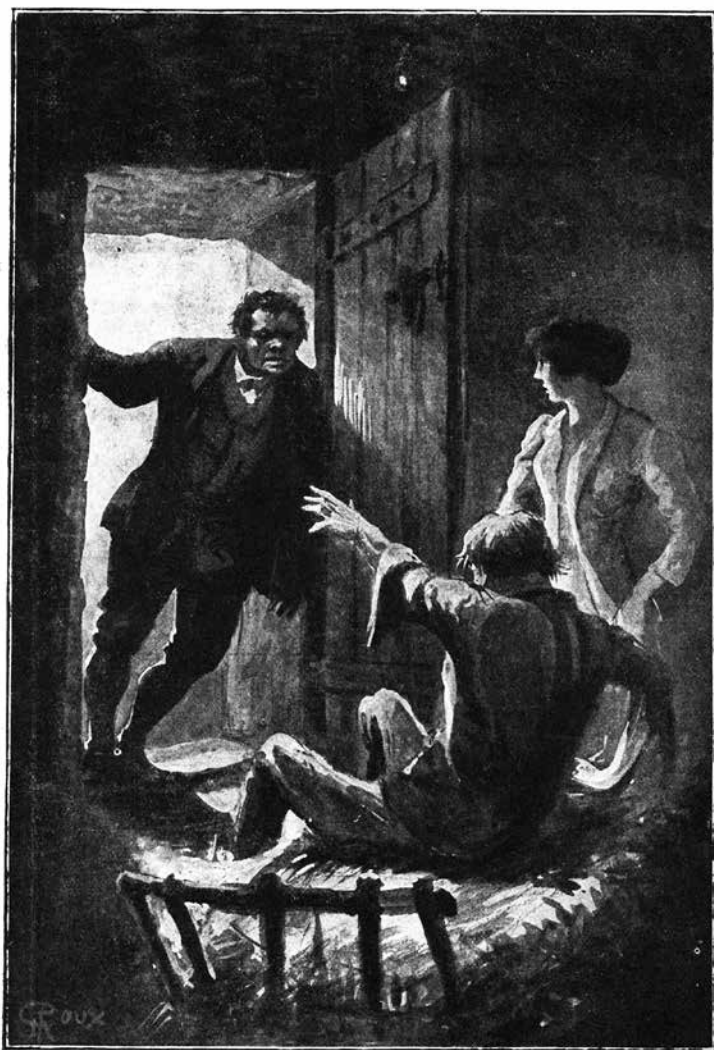
Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2020

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2020

ISBN 978-80-277-4587-6 (pdf)

Jules Verne

Podivuhodná
dobrodružství
výpravy
Barsacovy

*Vešel do dveří cely, které jeho atletická postava skoro celé zakrývala,
a opřel se ramenem o veřeje.*

Obsah

I. kapitola	Aféra Centrální banky	5
II. kapitola	Studijní cesta	28
III. kapitola	Lord Buxton Glenor	43
IV. kapitola	Článek Expansion Française	66
V. kapitola	Druhý článek Amédéa Florence	83
VI. kapitola	Třetí článek Amédéa Florence	98
VII. kapitola	V Sikassu	120
VIII. kapitola	Moriliré	128
IX. kapitola	Na rozkaz shora	146
X. kapitola	Nový oddíl	161
XI. kapitola	Co dělat?	176
XII. kapitola	Hrob	191
XIII. kapitola	Blackland	213
XIV. kapitola	Jako blesk	231
XV. kapitola	Tyran	244
XVI. kapitola	Od 26. března do 8. dubna	261
XVII. kapitola	Nové vězení	274
XVIII. kapitola	Marcel Camaret	282
XIX. kapitola	Blacklandská továrna	299
XX. kapitola	Volání z neznáma	311

XXI. kapitola	Pohroma	325
XXII. kapitola	Nápad Amédéa Florence	333
XXIII. kapitola	Za zavřenými dveřmi	349
XXIV. kapitola	Harry Killer	359
XXV. kapitola	Krvavá noc	364
XXVI. kapitola	Konec Blacklandu	374
XXVII. kapitola	Závěr	384

I. KAPITOLA

Aféra Centrální banky

Ač již uplynula řádka let, jistě dosud z paměti nevytizela smělá krádež, jež pod názvem „Aféra Centrální banky“ plnila po čtrnáct dní palcovými titulky čelní strany novin. Málokterý zločin vzbudil takový zájem a zvědavost u veřejnosti, neboť jen zřídka se stává, aby spojoval ohromnou kořist, příchodem tajemna i provedení, které vyžadovalo velkou dávku odvahy i vůle.

Proto věřím, že čtenáře zaujme jeho vylíčení, sice neúplné, ale přísně pravdivé. I když třeba neobjasní všechny okolnosti, které zůstávají zahalené rouškou tajemství, přece jen přináší některá nová odhalení a objasňuje mnohá protichůdná tvrzení, která se dříve objevila na stránkách novin. Jak známo, krádež se odehrála v agentuře DK Centrální banky se sídlem nedaleko londýnské burzy, na rohu Threadneedle Street a Old Broad Street, a řízené tehdy p. Lewisem-Robertem Buxtonem, synem lorda téhož jména.

Kancelář tvořila velká místnost, rozdělená na dvě nestejně části dlouhým, lomeným pultem, který vedl souběžně s dvěma ulicemi, protínajícími se v pravém úhlu. Dovnitř se vcházelo z křižovatky těchto ulic zasklenými dveřmi přímo

na rohu budovy, před níž se ve stejné výši s chodníkem táhla jakási obruba. Za vstupem nalevo bylo za hustou mříží vidět pokladnu, která byla s vlastní kanceláří úředníků spojena dalšími zamřížovanými dveřmi. Dubový pult je na svém pravém konci přerušen pohyblivými dvířky, které tvoří průchod mezi prostorem pro zákazníky a kanceláří úředníků. V zadní části kanceláře je pak blízko pultu vchod do pracovny šéfa agentury, za ní je pokojíček bez zvláštního východu, a pak chodba, vedoucí rovnoběžně s Threadneedle Street do dvorany, společně celé budově.

Dvůr měl na jedné straně dveře správce bytu a východ do Threadneedle Street. Na opačné straně byl vstup na hlavní schodiště a vedle něj zasklené dveře, uzavírající přístup ke sklepům.

V těchto místech se tedy odehrávaly hlavní výjevy našeho dramatu.

Ono drama začíná přesně v půl páté a deset minut. Pět úředníků agentury se v kanceláři zabývá obvyklými pracemi. Dva z nich jsou pohrouženi do svých spisů. Zbývající, s lokty opřenými o pult, odpovídají trojici zákazníků. Za ochrannou mříží pokladník počítá peníze, dnešní uzávěrka dosáhla velkolepé sumy sedmdesáti dvou tisíc sedmdesáti devíti liber dvou šilinků a čtyř pencí, tedy milionu osmi set šestnácti tisíc tří set devadesáti tří franků a osmdesáti centimů.

Jak už bylo řečeno, hodiny v kanceláři ukazují půl páté a deset minut. Za dvacet minut se tedy bude zavírat, železná roleta bude spuštěna, a pak, o něco později, úředníci odejdou domů. Ztemnělými tabulemi výkladní skříně sem v soumraku posledního listopadového dne doléhal temný rachot povozů a hluk kolemjdoucích.

Právě v té chvíli se otevřely dveře a dovnitř nahlédl jakýsi člověk. Nový příchozí se rychle rozhlédl po kanceláři, obrátil

se směrem k ulici a pravou rukou dal znamení, pravděpodobně svému druhovi, který zůstal venku na chodníku. Zvedl pritom palec, ukazováček a prostřední prst, čímž zřetelně ukazoval číslo 3. Úředníci jeho znamení nemohli vidět, výhled jim zakrývaly pootevřené dveře, a i kdyby jej zahlédli, určitě by je nenapadlo, že nějak souvisí s počtem osob, které se v tu chvíli opíraly lokty o pult.

Po tomto znamení muž naplno otevřel dveře, vstoupil dovnitř a zase za sebou zavřel. Pak si šel stoupnout za jednoho ze zákazníků u pultu, aby počkal, až na něj přijde řada.

Jeden z úředníků, který dosud listoval v jakýchsi záznamech, vstal a zeptal se:

„Přejete si, pane...?“

„Díky, pane, počkám,“ odpověděl nový příchozí a mávl rukou, aby naznačil, že chce mluvit právě s tím úředníkem, kterého si vybral.

Jeho kolega na něj nenaléhal, posadil se a dal se znovu do práce s pocitem, že své povinnosti učinil zadost. Muž tedy čekal dál v řadě, aniž by mu kdokoliv věnoval pozornost.

Zákazníkům zvláštní vzhled by si však podrobnější zkoumání určitě zasloužil. Byl to chlapík vysokého vzrůstu, a soudě podle šířky jeho ramen, měl také zřejmě neobyčejnou sílu. Jeho opálený obličej pak lemoval nádherný světlý vous. Postavu i oděv, který by mohl něco napovědět o jeho společenském postavení, mu však zakrýval plášť ze surového hedvábí dlouhý až na paty.

Když předchozí zákazník vyřídil vše, co potřeboval, muž v plášti postoupil na jeho místo a hovořil pak se zástupcem Centrální banky o svých plánovaných obchodních transakcích. Mezitím onen předchozí klient otevřel vstupní dveře a odešel.

Dveře se však ihned otevřely znovu, aby dovnitř vpustily druhého, stejně zvláštního muže. Vypadal jako dvojník toho prvního. Táž postava, stejná šíře ramen, týž světlý vlas,

obklopující opálený obličej, a také tentýž plášť, který zakrýval šaty svého majitele.

Podobně jako první muž čekal i on trpělivě za jedním ze dvou zákazníků, dosud opřených lokty o pult, a když pak na něho přišla řada, zapředl rozhovor s uvolněným úředníkem, zatím co předchozí zákazník vyšel na ulici.

Stejně jako předtím se dveře ihned zase otevřely. Vstoupil třetí muž a šel se postavit do řady za zákazníka, který z těch tří předchozích nyní zbýval jako poslední. Tento třetí muž měl prostřední postavu, byl široký a zavalitý, s červeným obličejem a černým vousem. Šaty mu skrýval dlouhý šedivý svrchník, takže se v leccems podobal a přece také lišil od těch dvou předchozích.

Konečně, když i poslední ze tří zbývajících zákazníků vyřídil své záležitosti a uvolnil místo u přepážky, dveře se ihned znovu otevřely a vpustily dovnitř dva muže. Také tito dva muži, z nichž jeden se zdál nadán přímo herkulovskou silou, byli oblečeni do oněch dlouhých pytlovitých svrchníků, obecně označovaných jménem ulster, které se do stále vlidného počasí příliš nehodily. Stejně jako předchozí tři měli také snědé obličej, vroubené hustým plnovousem.

Dovnitř dvojice vešla zvláštním způsobem: nejprve vstoupil ten větší, aby tak postavou skryl svého druhá, který zatím předstíral, že se ve dveřích zachytil za zámek, a cosi podivného na něm kutil. Trvalo to však jen okamžik a dveře se za moment zase zavřely. Nikdo si ani nevšiml, že klika na vnější straně dveří záhadně zmizela. Zvenčí už tedy do kanceláře nikdo další vstoupit nemohl. Že by snad někdo zaklepal na okno, aby mu otevřeli, bylo také sotva pravděpodobné, neboť na dveřích se bez vědomí úředníků objevila cedulka, která zákazníkům oznamovala, že agentura byla pro tento den uzavřena.

Úředníci neměli ani ponětí, že byli odříznuti od okolního světa. A i kdyby, bylo by jim to jen pro smích. Proč by se také

měli znepokojovat, když se nacházeli uprostřed města, v nejrušnější denní době, a od překotného života ulice je dělila pouze tenká vrstva skla?

Oba volní úředníci vyšli novým příchozím laskavě vstříc, neboť si uvědomili, že hodiny ukazovaly téměř pět hodin. Opozdilci se tu dlouho nezdrží, neboť je za necelých pět minut budou moci zcela oprávněně vykázat z místnosti. Jeden z opozdilců přijal nabízené služby, ten druhý, větší, je však odmítal a chtěl mluvit s ředitelem.

Úředník mu odpověděl, že se po něm podívá, a zmizel dveřmi do veřejnosti nepřístupného oddělení. Ihned se ale zase vrátil.

„Račte laskavě vstoupit...“ vybídl zákazníka, otevíraje dvířka na konci pultu.

Muž v ulsteru poslechl vyzvání a vešel do ředitelovy pracovny, zatím co za ním úředník zavřel dveře a vrátil se ke své práci.

Co se odehrálo mezi šéfem agentury a jeho návštěvníkem? Personál později prohlásil, že o tom nic neví, ba po tom ani nepátral, což nelze nijak zpochybňovat. Vyšetřování se v tomto bodě omezilo na pouhé domněnky, a dodnes tak není jasné, co přesně se za dveřmi odehrálo. Zcela jisté však je, že neuplynuly ani dvě minuty, dveře do kanceláře se zase otevřely a na jejich prahu se objevil muž zahalený v ulsteru.

Lhostejně, aniž by se již obracel zvláště na některého z úředníků, pravil tónem naprosto klidným: „Prosím, pan ředitel by chtěl mluvit s panem pokladníkem.“

„Dobrá, pane,“ odpověděl jeden z volných úředníků.

Obraceje se, zavolal:

„Store!“

„Pane Barclayi?“

„Máte jít k řediteli.“

„Už běžím,“ odpověděl pokladník.

Po tomto znamení muž naplno otevřel dveře...

S přesností, vlastní lidem jeho povolání, hodil brašnu a tři sáčky s celodenní hotovostí do otevřené nedobytné pokladny a její těžké dveře se zařinčením přirazil zpět. Pak zavřel svou přepážku a vyšel ze zamřížovaného oddělení, které za sebou pečlivě uzamkl. Zamířil k šéfově kanceláři, cizinec ho nechal projít dveřmi a vstoupil hned za ním.

Když Store vešel do kanceláře, s překvapením zjistil, že tam ředitel není a že místnost je prázdná. Na to, aby tuhle záhadu objasnil, ale neměl dost času. Zezadu mu hrdlo sevřela ocelová ruka, které bylo marné se bránit... Nestačil ani vykřiknout a vražedné ruce jej držely, dokud neztratil dech a nezhroutil se v mdlobách na koberec.

Zápas se odehrál v naprosté tichosti. Ve velké hale se čtveřice úředníků klidně dál věnovala svým klientům za přepážkou, pátý pak byl pohroužen do svých výpočtů.

Muž v ulsteru si zatím otřel čelo, na němž se zaperlilo pár kapiček potu, a sklonil se nad svou obětí. Nasadil pokladníkovi do úst roubík a spoutal jej.

Pak tiše pootevřel dveře a nahlédl do haly. Spokojen s tím, co viděl, si odkašlal, aby upoutal pozornost ostatních zákazníků. Pak naráz otevřel dokořán dveře, které ho doposud zakrývaly.

To byl bezpochyby předem domluvený signál k akci, neboť muž v ulsteru jediným skokem přelétl celou síň, dopadl jako blesk na osamoceného úředníka, zabraného dosud do výpočtů, a začal ho nemilosrdně škrtit. Jeho čtyři kolegy v tu samou chvíli potkal stejný osud.

Klient, stojící na nejzazším konci přepážky, prošel lítačkami, povalil úředníka a uchopil ho ze zadu za krk. Dva z ostatních tří klientů natáhli ruce přes přepážku, sevřeli krk úředníků, s nimiž právě jednali, a prudce praštili jejich hlavami o dubový pult. Poslední z nich, nejmenší postavy, který nemohl jen tak na svou oběť dosáhnout, prostě přeskočil pult a zaútočil na úředníka

s desetinásobným elánem. Žádná z obětí nevydala ani hlásku. Celé drama netrvalo ani třicet vteřin.

Když úředníci pozbyli vědomí, přikročili k jejich zneškodnění. Plán měli promyšlený do detailu. Nic neselhalo. Ani na chvíli nebyli v rozpacích. Všechno potřebné měli připravené po kapsách. Nehledíce na to, jestli se ti ubožáci nezadusí, zacpali jim ústa vatou a roubíky, ruce jim spoutali na zádech a nohy těsně svázali. Po několika ovinutích jemným ocelovým drátem byla těla obětí naprosto znehybněna.

Všichni skončili práci téměř současně. Všech pět útočníků se pak naráz vzpřímilo.

„Roletu!“ nařídil ten, který si přál mluvit s ředitelem Agentury a který, jak se zdálo, poroučel ostatním.

Tři z banditů se rozběhli roztočit kliku železné rolety. Jak plechové pláty sjížděly dolů, ruch doléhající zvenčí zeslábl. Byli s tím právě v polovině, když se najednou ozval zvonek telefonu.

„Stop!“ řekl vůdce bandy.

Roleta se zastavila a on zvedl sluchátko. Čtveřice zbylých škrktičů pak tiše naslouchala následujícímu rozhovoru.

„Haló!“

„Prosím!?“

„Jste to vy, Buxtone?“

„Ano.“

„To je zvláštní! Máte nějaký jiný hlas...“

„Telefon je porouchaný.“

„Náš je úplně v pořádku.“

„Tenhle ale ne. Také podle hlasu nevím, s kým mluvím.“

„Tady je Lasone.“

„Ach! No ovšem, už vás poznávám.“

„Poslyšte, Buxtone, už tam byl vůz?“

„Ještě ne,“ odpověděl lupič po krátkém váhání.

„Až dorazí, řekněte jim, aby se vrátili do pobočky S. Zrovna mi telefonovali, že těsně před uzávěrkou nečekaně dostali značný obnos peněz.“

„Jde o velkou sumu?“

„Dostí. Dvacet tisíc liber.“*

„No tedy!...“

„Vyřídíte jim to?... Mohu se na vás spolehnout?“

„Samozřejmě.“

„Tak tedy příjemný večer, Buxtone.“

„Děkuji!“

Cizinec zavěsil a chvíli zůstal v zamyšlení nehybně stát.

Náhle se rozhodl a svolal kumpány k sobě.

„Kamarádi, je třeba jednat,“ řekl jim potichu a začal se rychle svlékat. „Hola, podejte mi svršky tamtoho člověka.“ Prstem ukazoval na Stora, který stále ležel v bezvědomí. Store byl v okamžiku zbaven šatů, jež si pak lupič oblékl, ačkoli mu byly trochu těsné. Z jedné z kapes pak vylovil pokladníkový klíče, kterými otevřel přepážku i nedobytnou pokladnu, aby z ní vyskládal sáčky s penězi, brašnu s bankovkami a balíky cenných papírů. Sotva skončil, zaslechli povoz, který zrovna zastavoval u chodníku. Za okamžik uslyšeli, jak zvenku někdo klepe na dveře zpola zakryté ocelovou roletou.

„Teď pozor!“ hlesl vůdce bandy, doprovázeje svá slova výmluvnými pohyby. „Sundejte pláště a běžte na svá místa... Kdo vstoupí, nesmí nám uniknout!... A tiše!...“

Pak s brašnou a několika svazky cenných papírů přistoupil ke dveřím, tři z jeho kumpánů se zatím usadili na místa úředníků, jež ukryli pod pult, čtvrtý se pak postavil na stráž ke vchodu. Rázně otevřel dveře a hluk z ulice najednou zesílil.

*) Přes 1 milion korun.

Vůz pro přepravu peněz a cenných papírů stál před agenturou, ve tmě bylo vidět jeho zářící lucerny. Kočí, sedící na kozlíku, mluvil s mužem stojícím na pokraji chodníku. Byl to výběřčí Centrální banky, to on několik okamžiků před tím zaklepal na dveře.

Beze spěchu, vyhýbaje se chodcům, přešel bandita chodník a přistoupil k vozu.

„Dobrý večer!“ pozdravil.

„Dobrý!“ odpověděli oba muži.

Kočí se na něj otočil a překvapeně zvolal:

„Hleďme!... Vy nejste pan Store!“

„Má dneska volno a já ho zastupuji,“ vysvětlil domnělý pokladník. Pak se obrátil k výběřčímu a zeptal se: „Pomůžete mi, příteli?“

„A s čím?“

„S jedním z vaků. Dostali jsme dnes hodně peněz. Je docela těžký.“

„Jenže...“ řekl výběřčí váhavě, „já nesmím opustit vůz.“

„Za tu chvíli vám jej přece nikdo neukradne! Já ti to tu zatím pohlídám. Jeden z úředníků ti s tím pomůže, a já zatím uložím brašnu a cenné papíry.“ Výběřčí se tedy vzdálil a prošel dveřmi, které se za ním zase zavřely.

„Nuže, kamaráde,“ řekl zatím kočímu Storův zástupce. „Otevři vůz.“

„Dobrá! Tak do toho!“ souhlasil kočí.

Vůz vzadu ani po stranách neměl žádné dveře, jediným vstupem byla dvoukřídlová plechová dvířka, ukrytá za kozlíkem. Toto opatření mělo maximálně snížit riziko krádeže.

Pokud se chtěl někdo dostat do vozu, musel nejdřív sklopit opěrku sedadla. Ale protože šlo jen o to, uložit pár balíků do přihrádky po straně vozu, kočí nepovažoval za nutné, aby musel vstupovat dovnitř.

„Podej mi tu brašnu,“ řekl.

Kočí, který napolo ležel přes lavičku, zmizel až po půl těla ve voze, přičemž nohama udržoval rovnováhu. V takové poloze ale nemohl vidět, že jeho domnělý kolega vystupuje na vůz, jako by chtěl nahlédnout dovnitř. Nahnul se přes nataženého kočího a jeho paže se prudce mihla stínem.

Kdyby někoho z četných chodců, kteří procházeli kolem, napadlo, aby se podíval poněkud pozorněji, všiml by si, jak se nohy kočího napjaly a pak zůstaly bezvládně ležet. Muž poté rychle uchopil bezvládné tělo v pase a hodil je mezi vaky a balíky uložené ve voze.

Celé se to odehrálo sotva v několika okamžicích. Chodci dále klidně přecházeli okolo, aniž by tušili, co se uprostřed davu právě odehrálo.

Muž se naklonil hlouběji do vozu, aby ho neoslňovala světla ulice, a nahlédl do pokladny. Na podlaze vozu ležel kočí, pod kterým se pomalu rozlévala kaluž krve. V lebce měl zaražený nůž, který zasáhl místo, kde mozek přechází v míchu. Smrt přišla jako blesk.

Vrah se obával, aby se krev neroztekla po podlaze a nekapala pod vůz na zem, překročil tedy lavičku a vsunul se celým tělem do vozu. Svlékl nebožtíka z vlněné blůzy a její pomocí pak tu hrozivou ránu ucpal, vytáhl z ní nůž a otřel jej stejně pečlivě jako své zakrvácené ruce. Když se ujistil, že je krvácení zastaveno, dvířka opět zavřel.

Pak sestoupil z vozu, přešel chodník a zvláštním způsobem zaklepal na dveře agentury, které se okamžitě otevřely a hned nato zavřely.

„Jak je na tom?...“ zeptal se, když vešel.

Ukázali na pult.

„Jako ostatní, spoután.“

„Dobrá!... Teď jeho oblečení!... Rychle!“

Kvapně ze sebe stáhl šaty pokladníka Stora a navlékl si oděv výběrčího.

„Dva muži zůstanou zde,“ nařídil, když se převlékal. „Ostatní mi pomůžou s nákladem.“

Nečekaje na odpověď, otevřel znovu dveře, a provázen dvěma kumpány vlezl do pokladny ve voze, kde začalo rabování. Jeden po druhém podával balíky lupičům, kteří je odnášeli do agentury. Vstupní dveře pobočky zůstaly dokořán a na chodník dopadal obdélník světla. Večerní chodci mu však nevěnovali žádnou pozornost. Ve vstupu do pobočky by jim nic nebránilo, ale nikoho to ani nenapadlo a dav se valil ulicí dál, aniž by měl kdokoliv pocit, že se tu děje něco podezřelého.

Do pěti minut byl vůz prázdný. Když zavřeli dveře, začalo třídění. Cenné papíry, akcie a dluhopisy házeli na zem a bankovky si rozdělili na pět dílů.

„A vaky?...“ zeptal se jeden z banditů.

„Nacpěte si kapsy,“ odpověděl vůdce. „Ostatní do vozu. To si vezmu na starost já.“

Jeho rozkaz byl ihned vykonán.

„Okamžik!...“ vykřikl ještě. „Nejdřív se dohodneme, co dál. Až odjedu, vrátíte se sem a spustíte roletu. Potom,“ vysvětloval ukazuje na chodbu v pozadí místnosti, „zmizíte tudy. Poslední zavře na dva západy a zahodí klíč do kanálu. Na konci pak je vestibul a vnitřní zařízení domu znáte.“

Pak ukázal na kancelář ředitele.

„Nezapomeňte na toho chlapíka. Víte, jak jsme se dohodli?“

„Ano, ano,“ odpověděli mu. „Buď klidný!“

Při odchodu se ještě zastavil.

„K čertu!“ ulevil si. „Zapomněl jsem na to hlavní... Určitě tu někde mají seznam ostatních poboček...“

Ukázali mu žlutý formulář pověšený na vnitřní straně přepážky. Přeběhl po něm očima.

Když zjistil adresu pobočky, dodal: „Pláště pak hodte do kouta. Ať si je klidně najdou. Hlavní je, aby v nich nikdo neviděl vás. Sejdeme se na smluveném místě!“

Zbývající zlato a stříbro ve vacích bylo přeneseno do vozu.

„Je to všechno?“ zeptal se jeden z nosičů.

Vůdce se zamyslel, když si najednou vzpomenu:

„U čerta ne! Ještě moje hadry!“

Druhý odběhl, ale brzo se vrátil s lupičovým původním oděvem, který pak hodil do vozu.

„Teď už je to všechno?“ zeptal se znovu.

„Ano. A pospěšte si!“

Kumpán pak zmizel zpět v pobočce a železná roleta byla stažena až k zemi.

Nový kočí se zatím chopil opratí a šlehnutím pobídl koně. Vůz se zakymácel, zamířil do ulice Old Broad, zahrnul do ulice Throgmorton, projel ulicí Lothbury, pak ulicí Gresham, a nakonec zahrnul do ulice Aldersgate, kde zastavil před pobočkou S u čísla 29.

Domnělý výběrčí vstoupil směle dovnitř a zamířil k pokladně.

„Myslím, že pro mě máte nějaký náklad,“ pravil.

Pokladník zdvihl oči a podíval se na něj.

„Vy ale nejste Baudruc!...“

„To tedy vážně nejsem,“ přisvědčil výběrčí s chechtotem.

„Nechápu, jak ústředí může jen tak poslat někoho neznámého,“ stěžoval si pokladník.

„To proto, že sem obyčejně nejezdím. Z ústředí volali na pobočku B a poslali mě sem. Dostali jste prý těsně před uzavěrkou velký obnos v hotovosti.“

Lupič si tuhle věrohodnou odpověď dokázal rychle vymyslet jen proto, že měl seznam poboček Centrální banky stále v čerstvé paměti.

„Ano,“ přisvědčil stále nedůvěřivý pokladník. „to je ale jedno, i tak mi vadí, že vás neznám.“

„A proč?“ zeptal se výběřčí.

„V dnešní době nemůžete věřit nikomu! Ale co, s tím se můžeme vypořádat. Předpokládám, že u sebe máte své pověření?“

Pokud tu bylo vůbec něco, co by dokázalo vyvést banditu z rovnováhy, byla to právě taková otázka. Jak by u sebe mohl mít jakékoliv „pověření“? Nechápal ani, co přesně po něm chtějí. Ani tím se však nenechal zahnat do úzkých. Kdokoliv už se pustí do takových dobrodružství, musí mít mimořádné vlastnosti, a především naprostou chladnokrevnost. Tě měl falešný výběřčí Centrální banky skutečně vrchovatě. Pokud jej nečekaná otázka vůbec nějak znervóznila, nedal na sobě nic znát a odpověděl co nejpřirozeněji:

„Božínku! To se rozumí samo sebou.“

Usoudil prostě, že ono „pověření“, které měl mít u sebe, bylo jistě nějakým lejtrem, jež úředníci Centrální banky u sebe obvykle nosili. Prohledá-li blůzu výběřčího, za něhož se vydával, určitě jej najde.

„Podívám se,“ dodal klidně a usedaje na lavici, začal vyprazdňovat své kapsy.

Vyndal z nich četné papíry, dopisy, služební poznámky a jiné věci, všechno roztřepené a pomačkané, jak tomu bývá u listin, které u sebe dlouho nosíme. Předstíraje neobratnost dělníka, uvyklého spíše na hrubé práce, pomalu rozkládal jeden papír po druhém...

Již na třetí pokus našel ručně vyplněný dokument, jímž byl jmenovaný Baudruc pověřen úlohou výběřčího Centrální banky. Zřejmě to bylo ono důležité lejtro, ale z nesnázi mu ani tak nepomohlo. Použit jméno napsané na průkazu nepřicházelo v úvahu, onoho Baudruca totiž pokladník pobočky S dobře znal, vždyť už se dříve velmi divil, že zásilku nepřijel vyzved-

nout právě on. Smělý bandita však téměř ihned přišel na to, jak si poradit, aniž by ztratil na své chladnokrevnosti. Využil chvilkové nepozornosti pokladníka, roztrhl úřední listinu na dva kusy a její horní půlku, obsahující jméno majitelovo, schoval mezi již prohlédnuté papíry. „Mám to ale smůlu!...“ vykřikl pak hlasem dopáleného člověka. „Svůj průkaz jsem sice našel, ale zůstala mi z něj jenom půlka.“

„Jenom půlka?...“ opakoval po něm pokladník.

„Ano, byl starý a opotřebovaný, protože jej stále nosím v kapse. Asi se roztrhl a já jsem tu druhou polovinu nechal hlupák doma.“

„Hm!...“ zabručel pokladník nespokojeně. Výběřčího se to na pohled dotklo.

„Nuže, už toho mám opravdu dost,“ prohlásil, vstal a zamířil ke dveřím.

„Poslali mě pro vaše peníze, kvůli tomu jsem přijel. Nechcete mi je vydat? Nevadí, nechte si je. Vyřídíte si to pak s ústředím sami. To už se mě netýká.“

Předstíraná lhostejnost mu v té chvíli pomohla víc než všechna potřebná lejstra, lhostejnost a také ona vyhrůžka, kterou na závěr vypustil jako šíp parthský. Jen žádné zbytečné opletačky, to je věčné přání všech úředníků na zemi.

„Moment!...“ zavolal ho zpět pokladník. „Ukažte mi ten svůj průkaz.“

„Tady je!“ odpověděl výběřčí a podal mu polovinu dokumentu, kde chybělo jméno pověřeného.

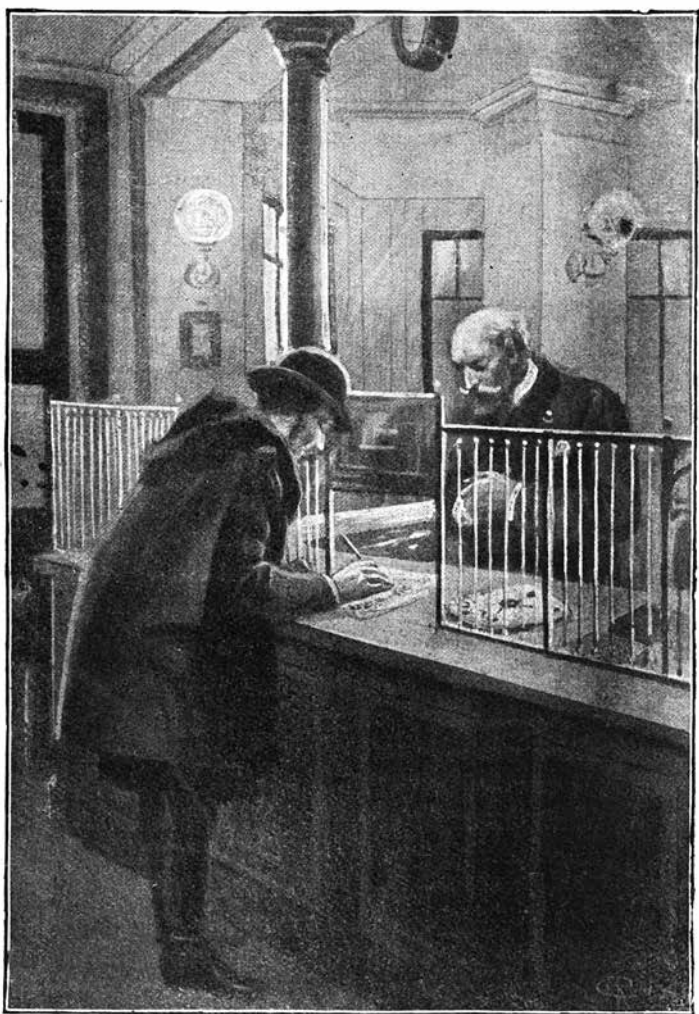
„Je tu podpis ředitele,“ zjistil s uspokojením pokladník.

Potom se konečně rozhodl.

„Tady máte ty peníze,“ řekl a podával mu zapečetěný balík.

„Podepíšete mi laskavě převzetí?...“

Výběřčí do nabízeného formuláře naškrábal jakési smyšlené jméno a s mrzutým výrazem odcházel.

Výběřící do nabízeného formuláře naškrábal jakési smyšlené jméno...

„Sbohem pánové!...“ řekl nevrlym hlasem, jako by byl uražen jejich podezřívavostí.

Hned jak byl venku, spěšně zamířil k vozu, vystoupil na sedátko a zmizel ve tmě.

Takovým způsobem tedy byla ona věhlasná loupež provedena.

Jak už víme, odhalena byla ještě téhož večera, což bylo jistě dříve, než sami lupiči předpokládali.

Pobočku uzamkli, personál svázali a kočího odstranili, právem tedy mohli být přesvědčení, že do druhé dne nebude mít o jejich zločinu nikdo ani potuchy. Očekávali, že jej s výkřikem úžasu odhalí až uklízeč, který ráno přijde zamést kanceláře, do té doby měla loupež zůstat utajena.

Věci se ale ve skutečnosti odehrály jinak.

Pan Lasone, onen kontrolor, který kolem páté hodiny telefonoval, aby ohlásil příjezd služebního vozu, byl znepokojen, že se vůz nevrací, a znovu zavolal do pobočky DK. Samozřejmě se nikam nedovolal, protože zloději, kteří si tou dobou zrovna rozdělovali kořist, pro jistotu vyvěsili sluchátko. V té chvíli se kontrolor spokojil s tím, že ze ztráty spojení vinil telefonní společnost. Protože se však vůz stále nevracel, pokusil se po nějaké době zavolat znovu. Ani tehdy se mu však nepodařilo do pobočky dovolat a telefonní úřad mu potvrdil, že pobočka neodpovídá. Kontrolor tedy pro jistotu poslal z ústředí sluhu, aby zjistil, co se na pobočce děje. Sluha se vrátil před půl sedmou a dozvěděl se od něj, že pobočka je uzavřena a zdá se úplně opuštěna.

Kontrolora velice překvapilo, že pan Buxton skončil v práci tak brzy, byl totiž právě konec měsíce, a to jsou zaměstnanci pod návalem povinností nuceni pracovat někdy až do devíti hodin. Příjezd sběrného vozu tedy očekával se vzrůstající netrpělivostí.

Čekal až do čtvrt na osm, kdy se k němu dostala informace, že vůz byl nalezen v jedné z temných uliček za Hyde

Parkem. Objevil jej úředník, který se po práci vracel domů z ústředí. Znepokojen tím, že povoz Centrální banky parkuje v tak tmavé a opuštěné ulici, vystoupil na kozlík, otevřel dvířka do nákladního oddílu a při světle zápalky spatřil již studené tělo kočičho. Zděšený utíkal pak zpět na ústředí, aby zburcoval poplach.

Telefony se okamžitě rozdrnčely všemi směry. Před osmou hodinou dorazila k opuštěnému vozu jednotka policie a další policisté přivolali zámečníka, aby otevřel dveře do pobočky DK, před níž už se tísnil dav zvědavců.

Čtenář už ví, jaký výjev se jim uvnitř naskytl.

Ihned se začalo s vyšetřováním. Naštěstí žádný ze svázaných úředníků nezemřel, ačkoli na tom opravdu nebyli o mnoho lépe! Než dorazila pomoc, leželi tři čtvrtě hodiny v mdlobách přidušení roubíky, s vatou a hadry nacpanými do úst. Nebylo pochyb, že by opravdu zemřeli, pokud by v takovém stavu museli vydržet až do rána.

Když pak po ošetření nabyli opět vědomí, mohli však podat jen velmi neurčité svědectví.

Přepadlo je pět vousatých mužů v lehkých dlouhých převlečnicích a cestovních pláštích, obecně zvaných ulstery, a byli sraženi k zemi. Dál už nic nevěděli.

O jejich upřímnosti nemohlo být pochyb. Už na počátku výslechu bylo skutečně objeveno pět pláštů, nápadně pohozených, jako by pachatelé po sobě chtěli zanechat stopu. Pláště pozorně prozkoumali nejlepší detektivové Scotland Yardu, ale o svých dřívějších majitelích nic dalšího nenapověděly. Vyrobeny byly z běžných tkanin a neměly na sobě ani značku krejčího či prodejce, což také vysvětlovalo, proč je pachatelé jen tak nechali na místě zločinu.

Stop tu mnoho nezůstalo a vyšetřovatelé se museli vzdát naděje, že se dozvedí něco dalšího. Marně svědky podrobili křížové-

mu výslechu. Všichni vypovídali stejně a nebylo možné se od nich dozvědět něco víc.

Jako poslední svědek byl vyslechnut správce domu. Protože roleta pobočky byla stažena, museli pachatelé odejít vestibulem společným celému domu. Domovník je tedy musel zahlédnout.

Ten se ale dušoval, že nic neviděl. Musel dohlížet na celou řadu bytů a onoho dne nezpozoroval nic neobvyklého. Kdyby kolem něj zloději prošli, což bylo skutečně pravděpodobné, považoval by je za úředníky z pobočky.

I tak na něj ale stále naléhali, aby si na cokoliv podstatného vzpomněl. Nakonec tedy aspoň uvedl jména čtyř nájemníků, kteří vestibulem prošli zhruba v době loupeže nebo krátce po ní. Při vyšetřování se ale ukázalo, že oni čtyři nájemníci, lidé naprosto počestní, šli prostě k večěři.

Domovník se také zmínil o uhlířském pomocníkovi, který přišel kolem půl osmé s těžkým pytlem. Připadalo mu to zvláštní, neboť uhlí se obvykle takhle pozdě nedodávalo. Uhlíř se ptal po jednom nájemníkovi z pátého poschodí, a to tak naléhavě, že domovník nakonec svolil, aby uhlí doručil, a ukázal mu postranní schodiště.

Pomocník tedy vyšel nahoru, ale za čtvrt hodiny už byl zase zpátky i se svým těžkým pytlem. Domovníkovi pak řekl, že si spletl adresu. Mluvil udýchaně, jako člověk, který právě zlezl pět poschodí s těžkým břemenem na zádech. Pak vyšel na ulici, naložil pytel do příručního vozíku, který stál u chodníku, a beze spěchu jej odtlačil pryč.

„Víte,“ ptal se vyšetřovatel, „z které firmy onen pomocník mohl být?“

Domovník odpověděl, že neví.

Detektiv si tento bod ponechal na pozdější vyšetřování a vyslechl nejprve ještě nájemníka z pátého poschodí. Ten mu potvrdil, že kolem osmé opravdu jakýsi muž zvonil u vedlejších

dveří a říkal, že má dodat uhlí. Otevřela mu služka a ujistila ho, že to musí být nějaký omyl, načež onen muž bez dalšího naléhání odešel. Ve výpovědích svědků se však objevila jistá nesrovnalost, na rozdíl od domovníka totiž služka tvrdila, že muž žádný pytel neměl.

„Buď jej kukátkem služka neviděla, nebo jej pomocník nechal dole, než šel nahoru,“ říkal si detektiv. Toto vysvětlení se však ukázalo jako nedostačující, neboť v chodbě ke sklepům našel po chvíli hromádku uhlí. Domovník si byl jist, že tam předtím nebyla. Záhadný uhlířský pomocník určitě na tom místě vyprázdnil svůj pytel. Ale co v něm tedy odnesl? Domovník přece trval na tom, že pomocník odešel se stejně těžkým a naplněným pytlem, s jakým předtím přišel.

„S tím se teď nebudeme zdržovat,“ ukončil prudce vyšetřovatel úvahy o této nerozřešitelné záhadě. Bude se tomu věnovat dalšího dne.

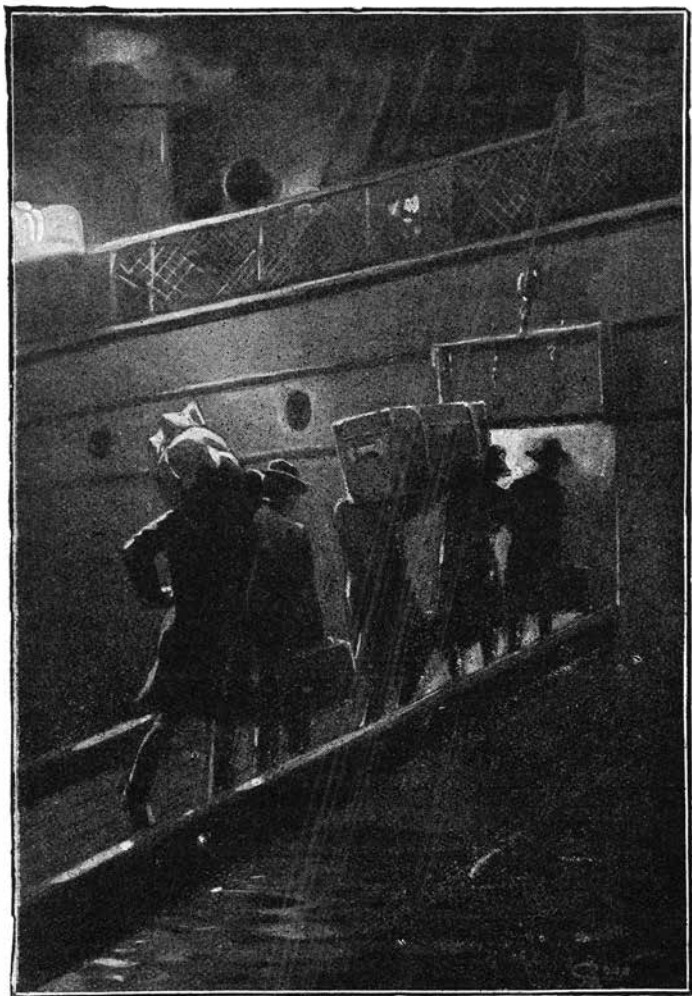
Chtěl totiž nyní vyrazit po stopě, kterou pokládal za závažnější.

Mezi zaměstnanci pobočky stále chyběla výpověď toho nejdůležitějšího z nich, ředitele. Pan Lewis-Robert Buxton zmizel.

Úředníci neměli tušení kam. Věděli jen, že jeden klient byl krátce před pátou hodinou uveden k řediteli, který si za několik minut zavolal pokladníka Stora. Pokladník k němu odešel a již se neukázal. Několik okamžiků nato došlo k přepadení. Pokud se pana Buxtona týče, nikdo ho od té doby neviděl.

Co z toho vyplývalo, bylo nad slunce jasnější. Pětice lupičů v přestrojení musela mít skrytého komplice přímo na pobočce, a tímto spoluviníkem nemohl být nikdo jiný než samotný její ředitel.

Aniž by se tedy počkalo na výsledky podrobnějšího vyšetřování, byl proti Lewisu-Robertu Buxtonovi, šéfu agentury DK Centrální banky, ihned vydán zatykač, který jej obviňoval

*... kde na ně čekal parník asi o dvou tisících tunách,
jehož komín chrlil hustý kouř.*

z krádeže a ze spoluúčasti na vraždě. Jeho popis, který na rozdíl od jeho spoluviníků dobře znali, byl pak telegraficky rozeslán na všechny strany. Dalo se předpokládat, že komplic dosud neopustil Anglii a bude brzy zatčen, buď v některém městě ve vnitrozemí, nebo některém přístavu, policie tak rychle dosáhne kýženého úspěchu, jímž se bude moci právem pyšnit.

S touto příjemnou vyhlídkou se vyšetřovatelé vrátili domů.

Téže noci, ve dvě hodiny ráno, vystoupila v Southamptonu z londýnského expresu pětice mužů. Někteří byli hladce oholení, jiným rostl mohutný vous, zakrývající jejich snědý obličej. Z vozů vystupovali stejně, jako nastupovali, tedy každý zvlášť. Když si pak na nádraží vyzvedli několik balíků, zvláště jeden veliký a velmi těžký kufr, nechali se odvézt do vnitřního přístavu, kde na ně čekal parník asi o dvou tisících tunách, jehož komín chrlil hustý kouř.

Za odlivu, ve čtyři hodiny ráno, tedy ve chvíli, kdy v Southamptonu vše spalo a o zločinu v ulici Old Broad nikdo z místních neměl tušení, parník vyplul z přístavu, minul hráze a vyrazil na širé moře.

V odplutí mu nikdo nebránil. Proč by také kdokoliv podezíral počestnou loď, převážející zboží do přístavu Cotonou v Dahomey?

Parník si tedy klidně odplul i se svým zbožím, pěti cestujícími a jejich balíky i velikým kufrem, který si jeden z nich nechal uložit ve své kajutě. Policie si zatím užívala zaslouženého odpočinku po vyšetřování, které odložila na zítřek.

Vyšetřování sice pak pokračovalo dál, ale, jak každý ví, k ničemu nevedlo. Dny ubíhaly a totožnost pětice pachatelů zůstávala neznámá, stejně jako místo pobytu Lewise-Roberta Buxtona. Do neproniknutelného tajemství se nepodařilo vpustit ani ten nejmenší paprsek světla. Nepodařilo se ani zjistit, ke které firmě patřil uhlířský pomocník, jenž na nějaký čas upoutal

pozornost policie. Po bezvýsledném pátrání nakonec aféra zapadla. Naše další vyprávění však poprvé poskytne ucelené rozluštění celé hádanky. Bude na čtenáři, aby rozhodl, zda by vůbec mohlo být ještě neočekávanější a podivnější.

II. KAPITOLA

Studijní cesta

Conakry, hlavní město francouzské Guiney a sídlo náměstka guvernérova, je dnes velmi příjemnou metropolí, jejíž ulice se podobně jako v Americe protínají v pravém úhlu a jsou povšechně označeny pouhým pořadovým číslem. Stojí na ostrově Tombo a od pevniny je odděleno úzkým průlivem, přes nějž vede most pro pěší, povozy a taky železnici, směřující přes Mamou a Dabolu do Kankanu. Příjemné zdejší podnebí je vyhledáváno bělochy všech možných národností, obzvláště pak Francouzi a Angličany, kteří obývají hlavně předměstí Newtown.

V době, kdy se odehrály popisované události, však Conakry zdaleka ještě nedosáhlo takového stupně rozkvětu a bylo spíše jen větším městysem.

Onoho dne, 27. listopadu, se ve městě odehrávala slavnost. Obyvatelé byli přilákáni plakáty, které nechal guvernér Henri Valdonne vylepit na ulicích, a v houfech se ubírali k nábřeží, aby uvítali významné cestující, jež měla přivést loď Tonato, patřící společnosti Frayssinet. Osobnosti, které vzbudily takový zájem obyvatelstva, byly skutečně významné. Šlo o sedm členů zvláštní parlamentní komise, pověřené francouzskou vládou ke studijní cestě do krajiny známé pod jménem Nigerské ohbí.

Ve skutečnosti ale nešlo o nějaký náhlý popud předsedy ministerské rady pana Grandchampta a pana Chazelle, ministra osad, aby tuto výpravu zorganizovali. Byli k tomu totiž v určitém smyslu přinuceni tlakem sněmovny a věčnými dohady, které hraničily s obstrukcí.

Několik měsíců před tím se při rozpravě o africké krajině, kterou měla zvláštní parlamentní výprava podle rozkazu prozkoumat, sněmovna rozdělila na dva stejně velké tábory, které do vzájemné zteče vedli dva nesmiřitelní vůdci. Jeden se jmenoval Barsac a druhý Baudrières.

První, statný, ba trochu i obtloustlý, nosil bohatý černý vous. Byl z francouzského jihu, z Provence, měl zvučný hlas, a byl nadaný, když už ne výmluvností, tak aspoň jistou výřečností. Šlo o celkem veselého a sympatického člověka.

Druhý pocházel z francouzského severu a budiž dovoleno říci, že jej představoval dlouhým, suchým tělem a protáhlým obličejem se slabým knirkem, dodávajícím výraznosti jeho drobným rtům. Působil jako kantor a škarohlíd. Zatímco byl jeho soupeř společensky založený, on žil sám, uzavřený jako ohnivzdorná pokladna lakomcova. Oba zastávali post poslanců již několik volebních období, zaměřující se hlavně na otázku kolonií, takže je veřejnost považovala v tomto oboru za autority. Bylo ale skutečně zvláštní – a každý si toho musel všimnout –, že je jejich trpělivé studium nakonec dovedlo k tak rozdílným závěrům. Shodli se opravdu jen zřídka. Když Barsac pojednával o některé otázce, mohli jste vsadit deset proti jedné, že Baudrières požádá o slovo, aby přednesl přesně opačný argument. Sněmovna pak byla obyčejně přinucena odhlasovat to, co si přálo ministerstvo pro správu kolonií.

Ale tentokráte Barsac ani Baudrières nemínili ustoupit ani o fous a rozprava se táhla donekonečna. Začala tím, že první z nich podal návrh zákona na vyčlenění pěti poslancekých

křesel pro zástupce Senegambie, Horní Guiney a Francouzského Súdánu na západ od Nigeru, a aby bylo volební právo přiznáno všem bez rozdílu rasy.

Baudrières se ihned, jak bylo jeho zvykem, prudce vymezil proti Barsacovu návrhu a oba nesmiřitelní odpůrci se pak střídali v předhazování vlastních argumentů.

Jeden se opíral o názor velkého počtu vojáků i civilistů, kteří v oněch krajinách žili i obchodovali, a líčil černochoy jako lidi, kteří dosáhli velmi pokročilého stupně civilizovanosti. Dodal, že zrušení otroctví nemá významu, pokud podrobené obyvatelstvo nezíská stejná práva jako jejich dobyvatelé. Při této příležitosti pronesl také veliká slova o svobodě, rovnosti a bratrství, jimž sněmovna hlučně tleskala.

Druhý naopak tvrdil, že černoši jsou stále jen ubozí barbaři a není je možné brát za sobě rovné stejně jako se nemůžeme radit s nemocným dítětem o tom, jakého léku by mělo užívat. Dodal, že v každém případě není pro tak nebezpečný krok vhodná doba a že by bylo lepší spíš posílit okupační vojsko, protože okolnosti svědčí o riziku lokálních rozbrojů. Dovolával se stejně velikého počtu mínění vojenských i civilních znalců jako jeho protivník, požadoval navýšení počtu ozbrojenců a nakonec s vlasteneckým zápalem prohlásil, že území dobyté francouzskou krví je svaté a musí zůstat nedotčeno. I on sklidil bouřlivý potlesk.

Ministr pro správu kolonií se nedokázal rozhodnout, ke kterému z řečníků by se měl přiklonit. Pravdu měla do jisté míry obě tvrzení. Černé obyvatelstvo ohbí Nigeru a Senegambie se skutečně začalo přizpůsobovat francouzské nadvládě, a učinilo pokrok ve vzdělání a civilizovanosti, dokonce i bezpečnost se tam rychle zlepšila, nicméně stejně tak bylo pravdou, že současná situace hrozila nepříznivým vývojem. Došly zprávy o chaosu a loupeživých vpádech, města byla bez důvodu opuštěna svými obyvateli a byly tu také bez přehánění tajemné a spletité pověsti, které ko-

lovaly stepí v okolí Nigeru. Mluvílo se v nich o tom, že v dosud neprozkoumané části Afriky povstává jakási nezávislá mocnost.

Proto si každý z řečníků vysloužil potlesk, i když vlastně slavil jen poloviční vítězství. Jejich vzájemná rozprava pokračovala až do chvíle, kdy jeden poslanec do všeobecné vřavy rozhorleně vykřikl:

„Když se nemůžeme shodnout, pojďme se tam podívat!“

Pan Chazelle odpověděl, že tyto krajiny byly sice prozkoumány už několikrát, ale přesto je připraven podrobit se rozhodnutí sněmovny. Jestliže ta usoudí, že by byla expedice užitečná, svěří vedení výpravy tomu z členů sněmovny, kterého ona určí.

Návrh měl veliký úspěch. Ihned byl odhlasován a ministr vyzván, aby zorganizoval výpravu, která by prozkoumala krajinu v ohbí Nigeru a podala pak zprávu, na jejímž základě se poté sněmovna rozhodne o dalších krocích.

Obtížnější bylo najít shodu při jmenování poslance, který se měl stát vůdcem výpravy. Barsac i Baudrières dvakrát obdrželi naprosto stejný počet hlasů.

Bylo však třeba rozhodnout.

„Hrome! Tak je jmenujte oba dva!“ vykřikl jeden z těch vtipálků, kteří nescházejí na žádném francouzském shromáždění.

Tento nápad byl sněmovnou přijat s nadšením, neboť se tak mohla na několik měsíců úplně vyhnout jakémukoliv jednání o koloniích. Barsac s Baudrièèsem byli jmenováni do čela výpravy a o tom, kdo bude druhému nadřízeným, rozhodl nakonec věk. Po zjištění dat toto privilegium připadlo Barsacovi, který byl o tři dny starší. Baudrières se tedy musel spokojit s rolí pomocníka, čímž byl na nejvyšší stupeň zarmoucen.

K nim pak vláda připojila ještě několik dalších osob, sice méně věhlasných, ale určitě lépe kvalifikovaných, takže při příjezdu do Conakry měla expedice celkem sedm členů, počítaje v to již jmenované: Barsaca a Baudrièèse.

Mezi ostatními bylo možné spatřit doktora Châtonnaye, velikána věhlasem i dvoumetrovou postavou. Ačkoliv mu nebylo ještě padesát, lemovaly mu veselý obličej kadeře bílé jako sníh a pod nosem rašil rozčuchaný knír těže barvy. Tento doktor Châtonnay byl výtečný člověk, citlivý a veselý, při každé příležitosti vybuchující smíchem jako natlakovaný parní kotel.

Dále tu byl pan Isidor Tassin, dopisující člen Zeměpisné společnosti, suchý a břitký člověk, kterého zajímal výhradně zeměpis.

Ostatní tři členové výpravy, pánové Poncin, Quirieu a Heyrieux, patřili mezi úředníky různých ministerstev a nebudili žádnou pozornost. Bez jakékoliv zvláštnosti to byli lidé jako kdokoli jiný.

Kolem této oficiální skupiny se velmi úslužně točil ještě osmý cestovatel. Byl to blondýn energického a rozhodného vzhledu jménem Amédée Florence, který pracoval jako reportér velkého deníku Expansion Française.

Takové tedy bylo složení výpravy, která 27. listopadu vystoupila z lodi Tonatu v přístavu Conakry.

Jejich příjezd samozřejmě vyvolal značný rozruch, jak to bývá vždy, když jde o členy vládního aparátu. A jako vždy při takových příležitostech, nestačí k uvítání jen pozdrav a vřelý stisk ruky. Vždy je třeba pronést nějaká ta památná slova, byť je na první pohled zřejmé, co o podobných obřadnostech soudí posluchači.

Guvernér Valdonne s předními zaměstnanci svého úřadu učinili starému zvyku zadosť a slavnostně přišli uvítat významné návštěvníky, kteří sice nepřicházeli z jiného světa, ale přece jen ze zaoceánské dálky. Je mu však třeba přičíst k dobru, že byl stručný a jeho uvítací proslov krátký. Pak hned přešel k vzájemnému představování.

Barsac, který mu odpověděl jako vůdce výpravy, se ujal slova: „Pane guvernére, pánové,“ pronesl uznale s jižním přízvukem a odkašlal si, aby projasnil svůj hlas, „já sám i mí kolegové jsme hluboce dojati slovy, jež jsme právě slyšeli. Srdečnost vašeho přijetí je pro nás příznivým znamením na začátku výpravy a obtíží, které nehodláme nijak nafukovat. Víme, že šlechtná správa této metropole byla vždy k ruce smělým průzkumníkům, kteří za takového nebezpečí putovali okolní krajinou. Nyní se konečně těší francouzskému míru, připustíte-li tento okázalý výraz, vypůjčený od našich předků Římanů. Na prahu krásného města Conakry, obklopeni řadami svých krajanů, proto máme pocit, jako bychom Francii vůbec neopustili. A nevzdálíme se jí ani na cestě do vnitrozemí, neboť pracovité obyvatelstvo těchto krajin tvoří od nynějška občané jediné Francie, zvětšené a stále se rozrůstající. A přejeme si, aby zdejší občané pokládali naši návštěvu jen za důkaz bdělé starostlivosti Francie a jejích úřadů. Kež naše přítomnost vzbudí, je-li to vůbec možné, ještě větší lásku k naší společné vlasti a ještě větší oddanost republice!“

Pan guvernér Valdonne dal, jak je zvykem, znamení ke „spontánnímu“ potlesku, zatím co Barsac udělal krok vzad a Baudrières naopak vpřed.

Po nekonečných poradách v ministrově kabinetu bylo rozhodnuto, že Baudrières nebude jen druhým vůdcem výpravy, nýbrž také zástupcem ministra pro správu kolonií. Z toho podle všeho vyplývalo – tajemná moci slov! –, že ujme-li se slova při úředním obřadu Barsac, Baudrières promluví ihned po něm. Tak tedy byl vyřešen palčivý problém ježitnosti.

„Pane guvernére, pánové,“ začal Baudrières a přerušil potlesk, jímž byla odměněna slova jeho předchůdce, „souhlasím zcela s výmluvnými slovy svého vynikajícího kolegy a přítele. Jak znamenitě řekl, každý z nás si je plně vědom obtíží a nebezpečností, jimž může naše výzkumná výprava čelit. Tyto

nesnáze překonáme, jak nejlépe budeme moci. Nebezpečí nás však nemůže znepokojovat, protože se mezi ně a nás vloží francouzské bodáky. Budiž mi tedy dovoleno, abych hned při svém prvním kroku na africké půdě poslal srdečný pozdrav vojenskému oddílu, který nás ochrání před veškerým nebezpečím. A nepochybujte, pánové, že pozdrav tomuto malému oddílu platí zároveň celé armádě. Vím dobře, že v prostém pěšákovi je síla každé armády. Opakuji proto, že zdravím armádu. Vždyť armáda, tak drahá všem francouzským srdcím, podpoří i náš úkol, jak tomu bylo už tak často při jiných příležitostech! Ta armáda, která chrání prestiž vlasti a posiluje slávu republiky!“

Znovu se rozbouřil potlesk, právě tak udržovaný a spontánní jako první. Pak se výprava vydala na cestu do rezidence, kde měli být hlavní členové po tři dny ubytováni, aby mohli věnovat čas posledním nutným přípravám expedice.

Plán výpravy byl značně rozsáhlý. Krajina, jíž se týkal návrh Barsacova zákona, má přes milion pět set tisíc čtverečných kilometrů. To je téměř trojnásobek rozlohy Francie. Nebylo v lidských silách, aby prošli všechna důležitá místa na této ohromné rozloze, snažili se tedy alespoň vypracovat trasu cesty dostatečně rozmanitou, aby jejich zpráva pak mohla budit dojem pravého obrazu skutečnosti. Vyměřená trasa se tedy táhla v délce přes dva tisíce pět set kilometrů pro první skupinu výpravy a téměř tři tisíce pět set pro druhou. Nezbyvalo jim totiž než své síly rozdělit, aby pokryli co možná největší plochu krajiny. Z Conakry mělo se jít nejprve do Kankanu, přes Uasu, Timbo a Kurusu, stanici nedaleko pramenu Nigeru.

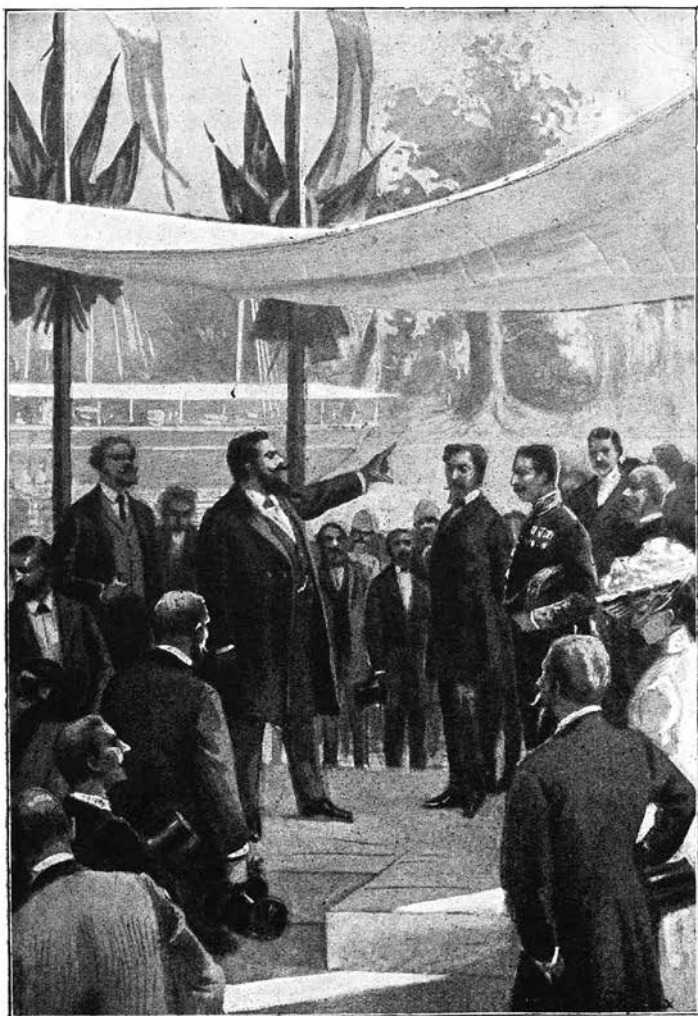
Z Conakry přes Kankan do Sikassa odjedou členové výpravy společně. V Sikassu, které je vzdáleno jedenáct set kilometrů od pobřeží, se pak expedice rozdělí na dvě skupiny. Jedna, pod vedením Baudrièresovým, měla dál pokračovat na jih a přes Bouaké zamířit do Grand Bassamu na pobřeží Slono-

viny. Skupina vedená Barsacem se na rozdíl od nich měla vydat přes Ouagadougou k městu Say na březích Nigeru. Teprve zde změnil svůj směr k jihu a přes Banikuaru se dostane do přístavu Cotonou v Dahome.

Pokud počítali s oklikami a nevyhnutelnými zpožděními, odhadovali, že první skupině cesta potrvá nejméně osm měsíců a druhé pak deset až dvanáct měsíců. Vyrazí-li společně 1. prosince z Conakry, měl by Baudrières dorazit do Velikého Basamu nejdříve před 1. srpnem a Barsac dosáhnout Cotonou před 1. říjnem.

Šlo tedy o dlouhou cestu. Pan Isidor Tassin však nemohl příliš doufat, že by se mu podařilo učinit nějaký nový zeměpisný objev. Jeho účast na expedici byla vůbec těžko odůvodnitelná, protože šance, že v ohbí Nigeru narazí na nějaký zeměpisný objev, se rovnala naději na znovuobjevení Ameriky. Ale pan Tassin nebyl náročný. Na Zemi už neprobádaných míst mnoho nezástalo, byl tedy připraven, že se spokojí s málem.

A bylo to od něj moudré, že krotil svou ctižádost. Ohbí Nigeru už dávno přestalo být tou neznámou divočinou. Od té doby, kdy oblast jako první prozkoumal německý doktor Barth v letech 1853 a 1854, následovalo jeho kroky mnoho dalších odvažlivců. V roce 1887 to byl námořní poručík Caron a úspěšná výprava kapitána Bingera, v roce 1889 námořní poručík Jaime, v roce 1890 doktor Crosat, v roce 1891 kapitán Nonteil. V roce 1893 a 1894 zde zahynuli poručík Aube a plukovník Bonnier, v téže době dobyl poručík Boiteux s velitelem Joffrem Timbuktu. V roce 1894 a 1895 probádali nigerské kraje kapitán Tontée a poručík Targe, v roce 1896 námořní poručík Hourst a v roce 1898 byla vypravena expedice, za které se plukovník Audéout zmocnil francouzského Konga. Od té doby už se západnímu Súdánu nedalo říkat „divoký“. Průzkumníky a dobyvatele následovala civilní správa a úřady, které na území zajistily francouzskou nadvládu.

... obklopení řadami svých krajanů, proto máme pocit, jako bychom Francii nikdy neopustili.